

urednik prvoga kviza zagrebačke TV *Poziv na kviz* (1965) te mnogih drugih (*Zlatni pogodak*, 1968; *Znam – znaš* i *Tko umije*, 1969; *Malo ja – malo ti*, 1970; *Sve od sebe*, 1971; *3-2-1, ali vrtjedan*, 1972–73; *Jezični kviz*, 1973; *Sve ili ništa* i *Do, re, mi*, 1974; *Sedam zamki*, 1975; *Pješčani sat*, 1977–79); uređivao ih uglavnom s L. Golužom, s kojim je 1980. osmislio *Kviskoteku*, tada najgledaniji zabavni program (dao ime maskoti *Kvisko*), i uređivao seriju emisija *Jadranski susreti* (1971–80). Urednik emisija *Nedjeljno popodne* (1980–81), *Nedjeljno predvečerje* (1982–84), *Srdačno vaši* (1982–96) i *Dokumentarni mozaik* (1984–86) te scenarist, redatelj i urednik serijala o kulturnoj baštini *Gradu u pohode* (1988). Novu formu uveo kontakt-emisijom *TV aukcija* (1989–91), 1991–95. uređivao dokumentarne serijale *Velikani hrvatske naive* (emisija o M. Kovačiću nagrađena u Washingtonu 1994) i *TV izložba* te filmove o povijesnim i kulturnim temama (*Keglevići*, *Pod starim krovovima*, *Žumberački svjetionici*). Suradivao i u dokumentarnim serijalima u međunarodnim koprodukcijama (*1000 godina Bizanta*, 1975; *Ars aeterna – mozaici i freske Rimskoga Carstva*, 1985). — Supruga *Vesna* (rođ. 1943) u Zagrebu je završila gimnaziju 1961. i studij engleskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu 1966. te radila na RTV Zagreb odn. HRT od 1971. do umirovljenja 2000. S engleskoga je među ostalim prevela znanstvenofantastičnu prozu u časopisu *Sirius* (1984–85) te djela *Kazna, pravda i opće dobro* I. Primorca (1995), *Metafore i mehanizmi mišljenja* Z. Radmana (1995) i *Etika* W. K. Frankene (1998), s hrvatskoga knjige *Social Housing in Zagreb between the Wars* Darje Radović Mahečić (2002) i *Constructive Approach Art* J. Denegrija (2004); sve tiskano u Zagrebu.

LIT.: Z. K.: Zabava na Jadranu. Studio, 1971, 376, str. 14. — (Razgovori): N. Bušelić, *Vjesnik*, 56(1995) 3. XI, str. 19. — B. Radović, *Večernji list*, 40(1996) 19. I, str. 43. — N. Vončina: RTV Zagreb 1959–1964. Zagreb 2001. — *Isti*: Najgledanije emisije 1964–1971. Zagreb 2003. — B. Novak: Hrvatsko novinarstvo u 20. stoljeću. Zagreb 2005. I. Krš. i M. Kok.

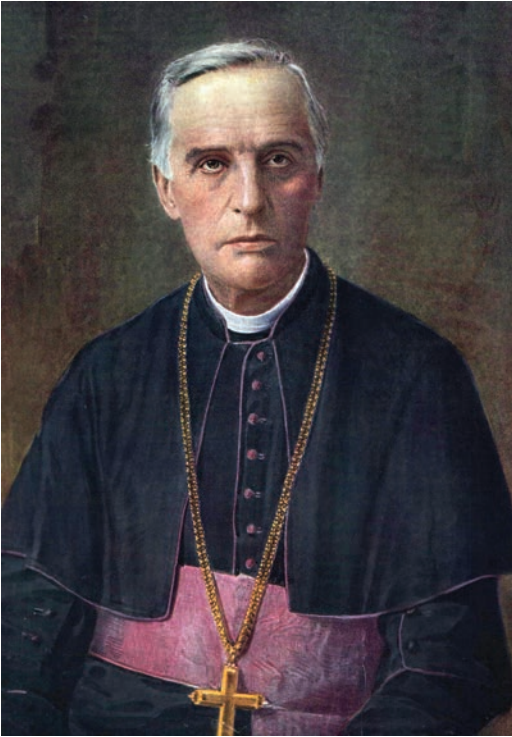
MAHMET, Zdenko, športski dužnosnik (Marija Bistrica, 12. VI. 1934 — Zagreb, 8. V. 1998). U Zagrebu završio Interdijecezansku vjersku srednju školu 1954. i studij na Fakultetu ekonomskih nauka 1973. Radio u građevinskim tvrtkama; isprva u Industrogradnji, od 1970. u Domoinvestu, kojega je bio direktor, poslije i vlasnik. Nastupao u prvog pol. 1950-ih za NK »Bjelovar« i do druge pol. 1960-ih za NK »Mladost« (Marija Bistrica), kojemu je kao igrač postao predsjednikom (dužnost obnašao do 1972). Predsjednik Skijaškoga kluba »Medveščak« 1972–82. te športskoga društva »Medveščak« 1987–97. U zagrebačkom NK »Dinamo« (»HAŠK-Građanski« 1991–93, »Croatia« od 1993) potpredsjednik 1989, predsjednik 1989–90, član privremenoga vodstva (tzv. krizni stožer) 1990–91. te direktor 1995–96. Djelovao i u Hrvatskom skijaškom savezu te Hrvatskom olimpijskom odboru. Skijaški klub »Medveščak« od 2001. organizira utrku za mlađe uzraste Memorijal Zdenka Mahmeta.

LIT.: (Razgovori): T. Židak, *Sportske novosti*, 45(1989) 6. V, str. 4. — M. Paden, *Panorama*, 1995, 62, str. 20–21. — T. Birtić, *Globus*, 1996, 285, str. 56–57, 59, 63. — F. Kramer: (Nekrolog). Povijest hrvatskog športa, 29(1998) 117, str. 81–82. — *Isti*: Svi Dinamovi predsjednici. Zagreb 2008, 147–150. I. Bač.

MAHNIĆ, Lovre (Mahnić; Lovro, Lovrentij), filolog (Unec kraj Cerknice, 2. VIII. 1832 — Split, 6. I. 1866). Maturirao 1854. kao privatist u ljubljanskom Aloisianumu, studirao slavistiku i klasičnu filologiju u Beču, od 1858. bio suplent u Rijeci, studij nastavio u Pragu 1861; profesorski ispit položio 1863. Kratko predavao u Osijeku, od 1864. u klasičnoj gimnaziji u Splitu. Pristaša hrvatskoga preporodnoga pokreta i slavenskoga jedinstva, protivio se autonomашtvu i germanizaciji; prijatelju F. Levstiku (dopisivanje s kojim se čuva u NSK u Ljubljani) najavljuvao revoluciju, u Splitu se često sukobljavao s nadređenima te se zauzimao za pokretanje političkoga glasila. Objavio raspravu *O jerovih u jugoslavenskih narječjih (Izvjeste o Kralj. velikoj gimnaziji u Osijeku, 1862–63; p. o. Razmjere jugoslavenskih jezika prama staroslavenshini i medju sobom*. Osijek 1863), u kojoj nastoji opovrgnuti teze F. Miklošiča, te odgovor V. Jagiću na recenziju toga rada (*Danica ilirska*, 1864, 4). Prijatelj A. Šenoa, kojemu je za studija u Pragu redigirao tekstove (»Ni slovce ne dođe mi u šake zagrebačkoga slagara, a da nije Lovro reko: Imprimatur«) i s kojim se poslije dopisivao, opisao je njegov život i tragičnu smrt (*Prijan Lovro*, 1873).

LIT.: V. Jagić: Razmjer jugoslavenskih jezika prama staroslavenshini i medju sobom. Književnik, 1(1864) 1, str. 125–127. — T. Matic: Zadnji dani Lovre Mahnića. Grada za povijest književnosti hrvatske, 1904, 4, str. 179–185. — A. Cuvaj: Grada za povijest školstva kraljevinâ Hrvatske i Slavonije, 4–5. Zagreb 1910. — A. Žigon: Bridka zgodba iz Levstikovega življenja. Slovan (Ljubljana), 15(1917) 4/5, str. 101–102. — A. Pirjevec: Levstikova pisma. Ljubljana 1931. — A. Šenoa: Sabrana djela, 9. Zagreb 1963. — H. Morović: Šenoin prijatelj Lovro na splitskoj Klasičnoj gimnaziji. Spomenica 150-godišnjice Klasične gimnazije u Splitu. Split 1967, 74–76. — J. Trđina: Bachovi husari i ilirci. Zagreb 1980, 171–174, 178, 277. — D. Jelčić: Šenoa. Zagreb 1984. — Hrvatski narodni preporod u Splitu. Split 1984. — Z. Mužinić: Bilješke o profesorima splitske Klasične gimnazije. Školski vjesnik, 37(1988) 3/4, str. 229. — I. Gantar Godina: Slovanski izobraženci iz Prage na Hrvaško. Dve domovini (Ljubljana), 2005, 22, str. 197–218. Zđ. M. i K. Po.

MAHNIĆ, Antun (Mahnić, Anton), biskup, publicist i kulturni djelatnik (Kobdilj kraj Štanjela, 14. IX. 1850 — Zagreb, 14. XII. 1920). U Gorici završio gimnaziju 1871. i bogoslovni studij 1875, u Beču doktorirao iz teologije tezom *De inferno* 1881. Za svećenika zaređen 1874. U Nadbiskupijskom sjemeništu u Gorici prefekt 1875–91. i ravnatelj 1891–95, na tamošnjoj Bogosloviji suplent od 1880. i profesor 1881–96. Još kao đak pisao je pjesme i prozu (1865. supokrenuo i uređivao list *Vrt*). Suradivao u glasilu *Folium periodicum Archidioeceseos Gortiensis* od 1881. i bio mu urednik 1884–96, uređivao časopis *Soča* (Gorica) 1889–90, u časopisu *Slovenec* (Ljubljana) 1884–86. objavljivao prozu i književno-kritičke priloge, dio kojih je tiskan samostalno

ANTUN MAHNIĆ

(*Dvanaest večerov*, 1887). Kako bi što slobodnije iznio gledišta, u Gorici je 1888. pokrenuo časopis *Rimski katolik* te mu bio izdavač i vlasnik, urednik i glavni prinosnik do 1896. U njem se zauzimao za metodu »razdiobe duhova«, utemeljenu na radikalnom stajalištu »aut-aut« (ili istina ili zabluda, ili krjepost ili grijeh, ili Krist ili Sotona), te kroz katolički integritet, kršćanski platonizam i usmjerenost Rimu, nasuprot liberalnim idejama u književnosti i filozofiji, zastupao načelo po kojem samo vjera može biti pokretač novoga društvenoga života (izbor priloga tiskan u knjizi *Več luči!*, 1912). Časopis je zabranjivan, a M. u polemikama s predstavnicima liberalizma i liberalnoga katolicizma karakteriziran kao čovjek jasnih vjerskih i moralnih načela, ali i radikalnih gledišta. U Ljubljani je inicirao Sveslovenski katolički skup 1892. i osnovao Leonovu družbu 1896. Te godine imenovan je i 1897. ustoličen za krčkoga biskupa. U talijansko-talijanaškim krugovima dočekan je s odobravanjem, a u Krku, zbog bojazni za staroslavensku službu i glagoljicu, suzdržano. Kao biskup radio je na duhovnoj obnovi i poboljšanju životnih prilika stanovništva. Očuvanje narodnih prava u njegovu se djelovanju očitovalo uvođenjem hrvatskoga jezika mjesto talijanskoga u biskupsku kancelariju, a zauzimao se za nj i u školama, napose u vjeronaučnoj nastavi. Temeljito proučivši jezično-liturgijsku problematiku, prometnuo se u odlučna branitelja glagoljaštva i staroslavenske liturgije. Držao je kako je tisak naj-

učinkovitiji medij u borbi protiv liberalizma te, uza značenje u pastoralnoj službi, stvarna potreba u široj komunikaciji, pa je u biskupskom domu u Krku 1899. osnovao tiskaru »Kurykta«, poglavito za tiskanje knjiga na glagoljici. Idejni je začetnik te, uza suradnike (D. Parčić, J. Vajs, franjevci trećoredci) i podupiratelje (J. J. Strossmayer), 1902. utemeljitelj Staroslavenske akademije u Krku, preteče Staroslavenskoga instituta, koja je pokrenula niz redovitih izdanja (*Glagolitica*) i 1912–13. tiskala *Vjesnik Staroslavenske akademije u Krku*, davši izniman prinos proučavanju, vrjednovanju i očuvanju glagoljaške baštine, napose staroslavenskoga bogoslužja. Za potrebe vjernika brinuo se i posebnim oblicima pastora (Udruga Svete obitelji, Bratovština Presvetoga Sakramenta, Družba sv. Rafaela za iseljenike, Apostolat sv. Ćirila i Metoda). Uočivši teške socijalne prilike u Istri i Hrvatskom primorju, na načelima enciklike *Rerum novarum* (1891) utemeljio je moderan zadružni pokret, poticao osnivanje kreditnih i proizvodnih zadruga te gospodarskih društava i 1898. pokrenuo gospodarski list *Pučki prijatelj* (suradnik 1899–1905, 1907, 1909, 1911). Za svećenstvo je 1898. pokrenuo glasilo *Acta Curiae episcopalis Veglensis* (suradnik do 1918), obnovio pastoralne konferencije, 1902. utemeljio Društvo svećenika klanjalaca i pokrenuo list *Sanctissima eucharistia* (suradnik 1902, 1906–10), a 1911. radi duhovne formacije te osposobljavanja za rad u novim društvenim okolnostima, udrugu i mjesečnik *Svećenička zajednica* (suradnik do 1918). Održao je biskupijske sinode 1901. i 1911. te u Krku dao tiskati njihove dokumente (1902, 1912) i liturgijsku knjigu *Proprium sanctorum ab Apostolica Sede pro Dioecesi Veglensi* (1901). Na širem polju M. je pokretač i organizator Hrvatskoga katoličkoga pokreta – s temeljnim ciljevima obrane vjere i prava Katoličke crkve, preobrazbe javnoga života prema kršćanskim načelima, borbe za prava, političku slobodu i samosvijest hrvatskoga naroda, osnivanja socijalnih organizacija i ostvarenja ideala kršćanske demokracije – te ključna osoba u afirmaciji konzervativnoga političkoga katolicizma, utemeljenoga na vjerskoj, narodnoj i demokratskoj ideji. Iako su mu prethodili Prvi katolički kongres u Zagrebu 1900. i drugi događaji, poput Mahnićeva povezivanja s kulturno-političkim klubom »Immaculata« 1901, djelovanje katoličkoga pokreta započinje 1903. pokretanjem časopisa *Hrvatska straža*, utemeljenoga na načelima kršćanske filozofije i namijenjenoga laicima, koji su, prema Mahniću, kao nositelji i širitelji vjere »Crkva u svijetu«. U njem je (1903–11, 1914–18) razrađivao katoličke estetičke teze (Nije lijepo što nije dobro i istinito), iskazujući osobitu nesklonost modernističkim piscima (izbor eseja tiskan u zbirci *O lijepoj umjetnosti*, 2006). Zauzimajući se za idejno formiranje i djelovanje mladih, 1905. pokrenuo je za njih list *Luč* (Beč), 1908. reviju za čitateljice *Za vjeru i dom*, 1909. za nižeškolce *Krijes* i za katoličke učenice *Proljetno cvijeće* (izlazilo do 1913). Sa suradnicima je I. Radićem i I. Butkovićem potaknuo osnivanje katoličkih akademskih društava u Beču 1903

(»Hrvatska«), Zagrebu 1906 (»Domagoj«), Grazu 1908 (»Preporod«), Innsbrucku 1912 (»Kačić«), Budimpešti 1914 (»Antunović«), Pragu 1919 (»Krek«) i Beogradu 1921 (»Dan«). Od članova učeničkih i studentskih društava, posebice od katoličke inteligencije, tražio je solidnu kulturno-filozofsku naobrazbu, poznavanje osnova teologije i duhovno-asketski život. Na njegov poticaj osnovano je više svećeničkih i laičkih društava – među ostalima 1908. u Senju Hrvatsko Leonovo društvo za njegovanje kršćanske filozofije i znanosti, podizanje »znamenitosti filozofske naobrazbe« i pokretanje hrvatske katoličke enciklopedije, i u Zagrebu Pijevo društvo za promicanje katoličkoga tiska (s listom *Jutro*, 1908–09) – a podupirao je i rad riječkih kapucina (B. N. Škrivanić) i drugih na tom polju, primjerice *Riječke novine* (1912–14; *Novine*, 1914). Djelovanje u Istri obilježeno mu je zauzimanjem za kršćanska načela u javnom životu i organizacijom mreže Hrvatskoga katoličkoga pokreta, zbog čega je 1911. *Pučki prijatelj* preseljen u Pazin, a iz zaklade F. A. Feretića darovao je novac za izgradnju tamošnjega Đačkoga konvikta. Poticao je hrvatsko-slovensku suradnju, pa su organizirani na Trsatu 1906. skup hrvatskih i slovenskih katoličkih visokoškolaca, a u Zagrebu 1907. i Ljubljani 1913. hrvatsko-slovenski katolički sastanci. Po uzoru na slična europska društva, radi povezivanja sviju društava povezanih s katoličkim pokretom u Zagrebu je 1910. osnovao Hrvatski katolički narodni savez, a radi skrbi o usmjerivanju i razvoju pokreta 1912. Hrvatski katolički seniorat. Vodeća organizacija pokreta, Seniorat je postupno postao protivnikom Austro-Ugarske Monarhije i odlučnim zagovornikom jugoslavenske državne ideje, s čim su u svezi i Mahnićevi potezi u prijelomnim godinama hrvatske povijesti: 1915. Riječka spomenica papi Benediktu XV, kojom se tražila potpora ujedinjenju hrvatskih i slovenskih zemalja neovisno o ishodu rata, 1917. podupiranje Svibanjske deklaracije i 1918. oduševljenje novom državom. Nakon okupacije Krka 1918, suprotstavio se talijanskim teritorijalnim pretenzijama i kršeću prava hrvatskoga pučanstva, zbog čega je u travnju 1919. prisilno odveden i interniran u samostan kamaldoljana u Frascatiju kraj Rima. Papinim posredovanjem nakratko se vratio u ožujku 1920, potom otišao na liječenje u Varaždinske Toplice, a posljednje dane proveo u zagrebačkoga nadbiskupa A. Bauera. Pokopan je u kaptolskoj grobnici na Mirogoju; posmrtni su mu ostatci preneseni u crkvu sv. Franje Ksaverskoga u Zagrebu 1929. te u katedralu Uznesenja Blažene Djevice Marije u Krku 2002. — Prilozi su mu objavljeni i u periodicima *Kres* (Celovec 1881), *Hrvatstvo* (1904), *Luč* (1910–17, 1920–21), *Narodna prosvjeta* (1910), *Kalendar katoličke mladeži* (1911–12), *Hrvatska škola* (1913), *Slovenec* (1918–19), *Narodna politika* (1919) i *Hrvatska prosvjeta* (1921). Posmrtno su mu izdane knjige s uglavnom već tiskanim prinosima (*Knjiga života*, 1923; *Katolički svećenik*, 1938) te knjižica napisana u internciji (*Na raskršću dvaju doba*, 1924), svojevrsni sažetak filozofsko-kulturnih priloga u *Rimskom katoliku* i

Hrvatskoj straži. Služio se pseudonimima *Criticus*, *Čvar s Adrije*, *Hrvat Stražar*, *Kalifron*, *Podvigenjski* i *Tone od Kala* te šifrom *Dr. M.* Ostavština mu se najvećim dijelom čuva u Biskupijskom arhivu u Krku. — U starijoj historiografiji Mahniću je pristupano ponajviše kroz Hrvatski katolički pokret i pristajanje uz jugoslavensku ideju, dok su u novije doba predmetom proučavanja postale i druge sastavnice njegova svestrana djelovanja. Drži ga se osobom čiji su entuzijazam i radna energija bili ključni za pokretanje brojnih inicijativa ne samo u Krčkoj biskupiji nego i na razini Crkve u Hrvata. Neka od akademskih i križarskih društava nosila su njegovo ime. Izrađena je spomen-medalja s njegovim likom uz obljetnicu smrti 1970 (A. Orlić), a u Štanjelu mu je postavljeno poprsje u bronci 1998 (E. Guštin). U osnovnoj školi u Krku od 1998. djeluje po njem nazvana Mala staroslavenska akademija. U Krčkoj je biskupiji 2013. otvoren postupak za njegovu kanonizaciju i radi promicanja štovanja 2014. pokrenuto *Mahnićevo slovo*.

DJELA: *Dvanajst večerov. Pogovori doktorja Junija z mladim prijateljem*. Gorica 1887 (pretisak Ljubljana 1999). — *Več luči! Iz »Rimskega katolika« zbrani spisi*. Ljubljana 1912 (pretisak Ljubljana–Nova Gorica 2000). — *Knjiga života*. Osijek 1923. — *Na raskršću dvaju doba*. Zagreb 1924. — *Katolički svećenik*. Split 1938. — *O lijepoj umjetnosti. Studije i eseji*. Zagreb 2006.

LIT.: *J. Kersnik* (B.): (O knj. *Dvanajst večerov*). Ljubljanski zvon, 8(1888) str. 57–60. — *L. Jelić*: *Fontes historici liturgiae glagolito-romanae a XIII ad XIX saeculum*. Veglae 1906. — *I. Butković*: *Ideje vodilice presvijetloga biskupa dra Antuna Mahnića*. Luč, 6(1910–11) 5, str. 190–198. — *M. Opeka*: (O knj. *Več luči!*). *Dom in svet* (Ljubljana), 25(1912) 3, str. 112. — (Uza smrt): *Zora*–Luč, 16(1920–21) 5, str. 117–144; *Čas* (Ljubljana), 15(1921) 3/4 str. 147–296. — *I. Šarić*: *Nad grobom trojice velikih hrvatskih biskupa*. Sarajevo 1921. — *A. Živković* (Dr. A. Ž.): (O knj. *Knjiga života*). *Glasnik biskupija bosanske i srijemske*, 51(1923) 12, str. 100. — *P. Grgec*: *Dr. Antun Mahnić*. *Narodna svijest*, 8(1926) 29, str. 1–2. — *A. Alfrević*: *Ličnost biskupa Mahnića*. *Hrvatska straža*, 1(1929) 112, str. 3. — *I. Delalle*: *Sjećanje na biskupa Mahnića u samostanu Camaldoli*. *Ibid.*, 118, str. 5. — *F. Ivanišević*: *Pobjeda glagolice kroz tisućljetnu borbu*. Split 1929. — *A. Ušenićnik*: *Mahnić*, *Anton*. *Slovenski biografski leksikon*, 5. Ljubljana 1933. — *A. Živković*: (O knj. *Katolički svećenik*). *Bogoslovska smotra*, 26(1938) 2, str. 225–226. — *F. Binički*: *Biskup Mahnić*. *Duhovni život*, 11(1939) 5, str. 307–311. — *I. Radić*: *Doktor Antun Mahnić*, biskup krčki. *Slavonska Požega* 1940. — *F. Binički*: *Moje tamnovanje*. Zagreb (1941), 5–7, 10, 12–14. — *V. Štefanić*: *Staroslavenska akademija u Krku* (1902–1927). *Croatia sacra*, 13–14(1944) 22/23, str. 3–56. — *A. Živković*: *Dodatak k članku »Staroslavenska akademija u Krku«*. *Ibid.*, str. 57–60. — *V. Novak*: *Magnum crimen*. Zagreb 1948. — *A. Kacin*: *Dr. Anton Mahnić*. *U: Zgodovina Goriške nadškofije 1751–1951*. Gorica 1951, 83–106. — *M. Polonijo*: *Štamparija »Kurykta« u Krku*. *Jadranski zbornik*, 5(1962) str. 116–138. — (Uz obljetnicu). *Vjesnik Provincije franjevac trećoredaca glagoljaša*, 8(1970) 6, str. 1–8, 11–29. — *A. Nazor*: *Biskup Mahnić i glagoljaša*. *Svesci*, 1970, 17/18, str. 120–121. — *P. Strčić*: *Grada o talijanskoj okupaciji otoka Krka* (od kraja 1918. do polovine 1919. god.). *Rijeka* 1970. — *A. Toljanić*: *Antun Mahnić*, biskup krčki. *O 50. godišnjici smrti*. *Rijeka* 1970. — *A. Badurina*: *Mali prinos za jedan nepoznati Mahnićev lik*. *Vjesnik franjevaca trećoredaca*, 9(1971) 1, str. 16–20. — *D. Kle-*

menčić: La teologia delle realtà terrestri nella vita e nell'opera del vescovo Antonio Mahnić (disertacija). Papinsko lateransko sveučilište u Rimu, 1971. — *B. Milanović*: Moje uspomene (1900–1976). Pazin—Zagreb 1976. — *B. Perović*: Hrvatski katolički pokret. Moje uspomene. Roma 1976. — *I. Vitezić*: Mahnić i njegovo djelo. Jubilarni zbornik Hrvatske revije 1951–1975. München—Barcelona 1976, 568–583. — *M. Bolonić* i *I. Žic Rokov*: Otok Krk kroz vjekove. Zagreb 1977. — *M. Bolonić*: Otok Krk – kolijevka glagoljске. Zagreb 1980. — *S. Vitković*: Il movimento cattolico in Croazia. Origine, sviluppo, influsso sulla pastorale. Roma 1980. — *D. Klemenčić*: Mahnić Anton. Primorski slovenski biografski leksikon, 9. Gorica 1983. — *I. Vitezić*: Die römisch-katholische Kirche bei den Kroaten. U: Die Habsburgermonarchie 1848–1918, 4. Wien 1985, 367–373. — *S. Vitković*: Crkva i kultura u Hrvata na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće. Bogoslovska smotra, 55(1985) 3/4, str. 448–451. — *J. Pirc*: Ločitev duhov: v razhod ali pluralizem. U: Kam plovemo. Trst 1989, 73–100. — Mahnićev simpozij u Rimu. Celje—Zagreb 1990. — *A. Bozanić*: Biskup Mahnić – pastir i javni djelatnik u Hrvata (s bibliografijom). Zagreb—Krk 1991. — *B. Milanović*: Istra u 20. stoljeću, 1. Pazin 1992. — *S. Dragoš*: Eks(centričnost) katoličkih modelov na Slovenskem. U: Cerkev, kultura in politika 1890–1941. Ljubljana 1993, 34–47. — Staroslavenska akademija i njezino značenje. Slovo, 1994–96, 44/46, Pr., str. 281–436. — *J. Krišto*: Prešućena povijest. Katolička crkva u hrvatskoj politici 1850–1918. Zagreb 1994. — *M. Strecha*: Katoličko hrvatsvo. Zagreb 1997. — *Z. Matijević*: Slom politike katoličkog jugoslavenstva. Zagreb 1998. — *D. Mlakić*: Družba sestara Presvetog Srca Isusova. Zagreb—Rijeka 1999. — *S. Trogrlić*: Katolički pokret u Istri 1895–1914. Zagreb 2000. — *Z. Matijević*: Hrvatski katolički pokret i politika (1903–1929). Croatica Christiana periodica, 25(2001) 47, str. 181–187. — Hrvatski katolički pokret (zbornik). Zagreb 2002. — *A. Badurina*: Pokušaj valorizacije Mahnića kroz proteklih 80 godina. Vjesnik franjevac trećoredaca, 39(2002) 3/4, str. 136–144. — *A. Bozanić* i *P. Strčić*: Mahnić i njegova Staroslavenska akademija. Krk 2002. — *A. Tamarut*: Izvori duhovnosti kod biskupa Antuna Mahnića. Riječki teološki časopis, 11(2003) 2, str. 361–377. — *J. Krišto*: Hrvatski katolički pokret (1903–1945). Zagreb 2004. — *D. Šepić*: Hrvatski pokret u Istri u XIX. i na početku XX. stoljeća. Račice 2004. — *A. Bozanić*: Ivan Butković, jedan od najbližih suradnika biskupa Mahnića u organiziranju Hrvatskog katoličkog pokreta i formaciji laikata. Riječki teološki časopis, 13(2005) 2, str. 539–560. — *V. Lončarević*: Književno-kulturno značenje časopisa Hrvatska straža. Obnovljeni život, 60(2005) 1, str. 55–70. — *Isti*: Književnost i Hrvatski katolički pokret (1900–1945). Zagreb 2005. — *F. Veraja*: Hrvatski katolički pokret »potpuno zakazao i neuspio«? Crkva u svijetu, 40(2005) 3, str. 325–355. — Duhovni lik i značenje krčkoga biskupa Antuna Mahnića (1850–1920). Krk 2006. — *Z. Matijević*: Lučonoše ili herostrati? Prilozi poznavanju crkveno-nacionalne povijesti Hrvata početkom XX. stoljeća. Zagreb 2006. — *J. Sinjeri*: Biskup Antun Mahnić i Hrvatski katolički pokret. Riječki teološki časopis, 15(2007) 2, str. 551–588. — *G. Kešac*: Društveni okvir izgradnje konvikta (dačkog doma) za učenike hrvatske gimnazije u Pazinu na početku 20. st. Problemi sjevernog Jadrana, 2008, 9, str. 79–99. — *Z. Matić*: Hrvatski katolički seniorat i njegove karakteristike. Radovi Zavoda za hrvatsku povijest, 40(2008) str. 211–230. — *M. Strecha*: »Mi smo Hrvati i katolici ...«. Prvi hrvatski katolički kongres 1900. Zagreb 2008. — *Z. Gavran*: (O knj. O lijepoj umjetnosti). Republika, 65(2009) 6, str. 94–97. — *A. Bozanić*: Biskup Antun Mahnić i Hrvatski katolički pokret. Riječki teološki časopis, 18(2010) 2, str. 511–531. — *F. Velčić*: Hrvatsko-slovenski vjesnik Sanctis-

sima Eucharistia (1902–1911) i Društvo svećenika klanjalaca. Ibid., 1, str. 151–169. — *T. Galović*: Vjesnik Staroslavenske akademije u Krku (1912–2012). Krčki kalendar, 2012, str. 43–47. — *A. Bozanić*: Biskup Antun Mahnić – čovjek nepokolebljive vjere, jasnih vizija i smjelih djela (s bibliografijom). Zagreb—Krk 2013. — *T. Slavický*: Traženje zajedničkoga kulturnog identiteta na početku 20. stoljeća. Josef Vajs i pokret za obnovu glagoljaškoga pjevanja u Hrvatskoj i Češkoj. Arti musices, 44(2013) 2, str. 257–270. — *A. Bozanić*: Bliska suradnja krčkoga biskupa Antuna Mahnića i trećoredaca. Radovi Zavoda za hrvatsku povijest, 47(2015) 1, str. 197–205. — *F. E. Hoško*: Svjedočanstvo Ignacija Radića o Hrvatskom katoličkom pokretu. Ibid., str. 283–295. — *V. M. Popić*: »Naše stanovište u politici« – politički program pristaša Hrvatskoga katoličkog pokreta oko Riječkih novina (1912–1914). Croatica Christiana periodica, 39(2015) 75, str. 185–196. — *F. Velčić*: Talijansko-hrvatska polemika o glagoljici i vatikanska diplomacija krajem 19. i početkom 20. stoljeća. U: Hrvatsko glagoljštvo u europskom okružju. Zagreb 2015, 75–100. — *V. Lončarević*: Hrvatsko Leonovo društvo za kršćansku filozofiju i znanosti (1908–1928). Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine, 42(2016) 1, str. 93–115. — Biskup Antun Mahnić – dostojan časti oltara. Novi list, 71(2017) 9. IV, Pr., str. 1–24. T. Ga.

MAHNIĆ-ĆOSIĆ, Ana, germanistica (Dubrovnik, 19. VII. 1943). U Zadru završila gimnaziju 1962. te studij njemačkoga i engleskoga jezika s književnostima na Filozofskom fakultetu 1968. Magistrirala na Filološkom fakultetu u Beogradu 1982. Radila u Zadru u srednjim školama od 1968. te na Filozofskom fakultetu predavala metodiku nastave njemačkoga jezika od 1994. do umirovljenja 2008; viša predavačica od 1999. Objavljivala u izdanjima *Strani jezici* (1977, 1985, 1988, 1993, 1998), *Hrvatski obzor* (1996), *Jezik za danas in jutri* (Ljubljana 1998), *Školske novine* (1998), *Jezična norma i varijeteti* (Zagreb—Rijeka 2000) i *Narodni list* (2006); pisala i o prastricu A. Mahniću (*Hrvatsko slovo*, 1996; *Duhovni lik i značenje krčkoga biskupa Antuna Mahnića*. Krk 2006). Sa suprugom V. Ćosićem onomastički uzorno obradila tvorbene i semantičke modele, ali i inojezične utjecaje te filozofske i sociološke aspekte izbora imena tvrtka u Zadarskoj županiji (*Zadarski jezični krajolici*. Zadar 2001).

LIT.: (O knj. Zadarski jezični krajolici): *J. Lisac*, Dubrovnik, 13(2002) 1/2, str. 477. — *Z. Derossi*, Jezik, 52 (2005) 1, str. 33–35. K. Po.

MAHORIĆ, Vilko (Mahorič, Vilim), sokolski djelatnik i učitelj tjelovježbe (Dugo Selo, 20. I. 1883 – Zagreb, 20. X. 1969). U Zagrebu završio klasičnu gimnaziju 1902. te studij povijesti i geografije na Mudroslovnom fakultetu 1906; za učitelja gimnastike položio 1911, profesorski ispit 1912. Bio srednjoškolski, uglavnom gimnazijski nastavnik od 1907. do umirovljenja 1947 (Koprivnica, Karlovac, Dubrovnik, Sušak, Bakar, Požega, Krapina, Čakovec), najdulje u Zagrebu (1919, 1925–26, 1931–43, 1945–47). Baveći se gimnastikom, boksom, hrvanjem i atletikom, djelovao u društvima Hrvatskoga sokola u Zagrebu (prednjački zamjenik 1902–03, prednjak 1903–07), Koprivnici (vođa 1908–11) i Karlovcu (prednjak 1912), Preradovićevoj sokoljskoj župi